

El filòleg i periodista Jordi Duran a l'estació de ferrocarril de Móra la Nova.

FOTO: JOAN REVILLAS

Conflicte social i repressió a la Móra la Nova ferroviària

El moranovenc Jordi Duran publica 'Carrilaires sota sospita', un exhaustiu treball de recerca històrica

MARINA PALLÁS CATURLA
MÓRA LA NOVA

El filòleg i periodista Jordi Duran acaba de publicar el llibre *Carrilaires sota sospita. Conflicte social, repressió i depuració ferroviària a Móra la Nova*. Es tracta d'un exhaustiu estudi sobre l'evolució del sindicalisme ferroviari a Móra la Nova, el desenvolupament dels conflictes sociolaborals que s'hi van produir fins al final de la Guerra Civil i les represàlies que van patir els treballadors.

Com explica Duran, l'envergadura de les instal·lacions ferroviàries de Móra la Nova i el seu gran nombre d'empleats són factors que van afavorir l'aparició d'un incipient moviment associatiu carril·laire al municipi durant el primer decenni del segle XX. «Móra la Nova era un enclavament ferroviari molt important, ja que era estratègica, a meitat camí entre Barcelona i Saragossa. Hi havia dipòsit de màquines, tallers de reparació, càrrega i descàrrega de mercaderies... Era una estació amb molts treballadors. Es tenen xifres dels anys 50, però dels anys anteriors tot són estimacions. A la vaga del 1912, per exemple, hi van participar uns 250 treballadors... Als anys 50 s'arriba al mil·ler», detalla l'autor.

El ferroviari era un col·lectiu obrer i abraçava una gran quantitat d'oficis, no només el de maquinista: mecànics, torners, fusters... ja que abans les companyies ferroviàries tenien els seus propis tallers i reparaven les màquines, necessitant un gran nombre de treballadors manuals. «Els ferroviaris sabien llegir i escriure però eren de classe baixa. En canvi, tenien la capacitat de paralitzar l'economia del país.

Els ferroviaris eren de classe baixa però tenien la capacitat de paralitzar l'economia del país

mia del país. Les carreteres eren molt precàries i el ferrocarril monopolitzava el transport de mercaderies i persones per tota la península. Si ells feien una vaga, paral·litzaven les fàbriques. I això els va fer atractius per al sindicalisme. Era una arma de lluita social», apunta Duran. I per aquesta capacitat d'influència en l'economia del país, el del ferroviaris era un col·lectiu molt vigilat.

Acabada la Guerra Civil, es va depurar tota la plantilla, per incorporar-se al nou règim. En aquest sentit, el llibre de Duran es

converteix en un dels estudis més detallats que s'han publicat sobre depuració ferroviària franquista, fruit de la consulta a l'Arxiu Ferroviari de la Depuració del Centre Documental de la Memòria Històrica de Salamanca de la totalitat dels expedients de carril·lares moranovencs afectats pel procés.

A Móra la Nova la depuració ferroviària va afectar un mínim de 284 empleats del carril, dels quals 113 (39,78%) van ser sancionats i altres 21 (7,39%) considerats no depurats, també en van patir les conseqüències repressives. El procés de depuració franquista marcà de manera inexorable les trajectòries professionals i vitals de desenes d'empleats del carril vinculats a la vila, els quals van ser acomiadats, traslladats, postergats, assenyalats, escanits... per motius ideològics.

Però més enllà del que era més o menys previsible, l'estudi de la depuració franquista també ha permès descobrir el paper de les persones de dreta i extrema dreta al sector del ferrocarril. «Quan el complex està gestionat pels comitès obrers, també es fa una repressió sobre una sèrie de ferroviaris de dretes o simpatitzants amb el cop d'Estat. Això m'interessa molt: usant les fonts de la repressió franquista

L'autor Recerca i biografies vinculades a la dreta

Jordi Duran i Suàrez (Móra la Nova, 1965) és llicenciat en Filologia Catalana i màster en Comunicació Política i Institucional. Ha publicat també els llibres 'De missa i de dretes. Daniel Serres i Loran, política i societat a Móra d'Ebre i Móra la Nova, 1891-1939', obra guanyadora del XVIII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila (Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre, 2017); 'El canonge Montagut. La contribució d'un clergue de Móra d'Ebre a la construcció del feixisme a Catalunya', treball guardonat amb el XXVI Premi d'Història Enric Bayarri i Berto-meu (Associació Jesús Catalònia, 2018); 'Periodista de trinxeira. Josep Bru i Jardí (Tivissa, 1893-Barcelona, 1983) (CERE, 2020) i 'L'altra guerra. La patrulla antifeixista de Móra la Nova en la revolució social de 1936' (CERE, 2022).

també descobreixes la repressió als franquistes durant la revolució o el període republicà. I si no s'estudia, et quedes sols amb els estereotips».

La recerca de Duran també ha comportat redactar més d'un centenar de perfils biogràfics sobre la trajectòria social, laboral i política dels que van ser depurats pel franquisme. Una tasca gens fàcil, ja que l'autor va haver d'anar d'ex-

A Móra la Nova la depuració va afectar un mínim de 284 empleats, i 113 van ser sancionats

pedient a expedient confirmant que la paraula «Móra» no fos de Móra de Toledo, de Rubielos...

El projecte de recerca que ha donat lloc a l'obra va obtenir l'any 2022 una beca del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre i el 2023 el Memorial Democràtic, organisme adscrit al Departament de Justícia, Drets i Memòria de la Generalitat, va atorgar una subvenció a l'Associació per a la Preservació del Patrimoni Ferroviari i Industrial (APFPI) per a publicar el llibre, editat també pel Museu del Ferrocarril de Móra la Nova.